

Ponedeljek

Neodvisno glasilo
javnega mnenja

Izhaja vsak ponedeljek

Izdaja in ureja: Milan Plut.

Uredništvo in upravnništvo: Cesta na Rožnik št. 5, tel. 543.

4. št.

V Ljubljani, dne 2. maja 1921.

Leto I.

Pogoji klerikalnega glasovanja za ustavo.

SAMO ZA ODPRAVO «KANCELPARAGRAFA» IN ZA UREDITEV DUHOVNIŠKIH PLAČ SE JIM GRE!

Beograd, 1. maja. Ze dalj časa se je opazalo, da «Jugoslovanski klub» želi kompromis z vlado glede ustave. Klerikalci videč, da je ustava zagotovljena, bi radi prodali svoje glasove čim dražje, da vsaj nekaj dosežejo. Potem, ko so zaman poskušali priti v vlado, so končno stavili g. Pašieu dva pogoja: izločitev «kancelparagrafa» in regulacija plač duhovščini. Predlagajo, da se duhovnikom zagotove plače v dinarjih i. s. take, kakor srednješkolskim profesorjem s časovnim napredovanjem v višje plačilne stopnje. Tudi zahtevajo enkratne nabavne prispevke

za duhovnike. V kritje stroškov so pravljani, da se uvede po srbskem vzorcu poseben davek za vzdrževanje duhovščine i. s. po 25 dinarjev od glave katoliškega prebivalstva, ostalo naj se krije s posojilom. V radikalnih krogih se želi, da se zagotovi za glasovanje za ustavo še več poslancev iz Slovenije, vsled tega smatrajo radi neprestanih intervencij episkopata trenotek za primeren, da pridobe klerikalce za ustavo. Pogajanja se vodijo po posredovalcih brezobvezno, ker se boje razburjenja v demokratskem in kmetijskem klubu.

Razmejitev z reško državo.

Bakar, 1. maja. Semkaj so dospeli na posebni torpedovki delegati za razmejitev reške države. Italijanski delegati se sestanejo čimprej z jugoslovanskimi odposlanci.

Kaj bo z Reko?

Bakar, 1. maja. Težišče reške politike so njeni oficialni zastopniki prenesli v Bakar. V Bakru se sedaj nahaja načelstvo Zanellijske in Gotthardijeve stranke, dalje jugoslovanski in socialistični delegati. Rečani, ki so pribežali na Bakar, sedaj jasno vidijo razliko med Reko in svobodnim jugoslovanskim ozemljem.

Delitev Zgornje Slezije.

Berlin, 1. maja. Medzavezniška plebiscitna komisija v Zgornji Sleziji je sklenila predlagati zavezniškimi vladam, da se Zgornja Slezija prisodi Nemčiji, izvzemši nekaj vzhodnih okrajev, v katerih je večina glasovala za Poljsko. Meja bi šla vzhodno Katovic, katero mesto bi še ostalo Nemčiji.

Nemčija in antanta.

LONDON, 1. maja. Kakorkoli je antanta enotna v tem, da se Nemčijo mora prisiliti na plačevanje vojne odškodnine, vendar ne vlada popolna edinstvo v tem, kako naj se Nemčijo prisili na popuščanje. Francija hoče, da se nastopi proti Nemčiji takoj, Anglija in Italija pa predlagata, da se da Nemčiji še en rok. Te difference med zaveznicami še niso odpravljene.

Proslava 1. maja.

Ljubljana, 1. maja. Današnji majski praznik so proslavile delavske organizacije z dopoldanskimi shodi in popoldanskimi prireditvami. Dan je potekel povsem mirno. Deževanje je motilo prireditve.

Beograd, 1. maja. Prvi maj je potekel popolnoma mirno. Dopoldne so hoteli prirediti komunisti, 1000 po številu, zborovanje na Topčideru. Ko je prišla policija, so se zborovalci na prvi poziv razšli.

Dunaj, 1. maja. Manifestacije socialno-demokratičnih organizacij povodom majniške proslave so potekle brez vsakega incidenta. Pri lepem vremenu se je vršil inpozanten sprevod po mestu v najlepšem redu.

Berlin, 1. maja. Socialno-demokratične organizacije so priredile povodom proslave 1. majnika izlet v prosto naravo, kjer so voditelji držali politične govore. Prišlo ni do nobenih incidentov, kakor tudi pri prireditvah komunistov, v katerih sprevedih je bila tudi skupina otrok. Promet na cestnih železnicah je bil ustavljen.

Dunajski občinski svet.

Dunaj, 1. maja. V občinskem svetu je začela krščansko-socialna manjšina boj proti socialistični večini z obstrukcijo radi postopanja socialistične mestne uprave s krščansko-socialnimi strokovnimi organizacijami. Radi dolgih obstrukcionističnih govorov v občinskem svetu je prišlo tudi do burnih demonstracij, ker so socialistični člani občinskega sveta zapeli delavsko pesem, krščanski socialisti so pa vpili: «Hoch Lueger!»

Grški kralj amnestira.

Atene, 1. maja. Kralj Konstantin je amnestiral vse one oficirje, pristaše Venizelosa, ki so po povratku kraljevem na prestol odšli v Carigrad, sedaj so pa pripravljani oditi na fronto v Malo Azijo.

Pogajanja za izpraznitev Dalmacije.

Split, 30. aprila. Iz Rima poročajo, da se tam povoljno razvijajo pogajanja med italijanskimi delegati pod predsedstvom Salate in jugoslovanskima delegatoma Antonijevićem in dr. Rybarom glede evakuacije druge dalmatinske cone. Po vesteh iz Sibenika se Italijani tam pripravljajo na odhod, ker smatrajo, da se bo evakuacija izvršila te dni.

Razno.

Beograd, 1. maja. Danes dopoldne se je vrnil regent Aleksander iz Sremskih Karlovcev, kjer je opravil svoje verske dolžnosti. V družbi z njim je prišel tudi kraljevič Pavle.

Praga, 30. aprila. Dogovor, ki je bil sklenjen med Češkoslovaško in Romunijo za bivanja češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša v Bukarešti in romunskega zunanjega ministra Tako Jonesca v Pragi, se je sedaj razširil v vojaško-politični dogovor med obema državama. Ta dogovor potrjuje in ojačuje prijateljstvo obeh držav ter naj jamči izvedbo mirovnih pogodb.

Metode separatistov.

«Avtonomist» je zaplaval popolnoma v klerikalne vode in dela konkurenco — «Domoljubu», od katerega si izposoja argumente za opravičenje separatizma.

Eden teh argumentov je pravljica o 700 milijonih, ki jih Slovenija na leto več plačuje državi, kakor od države dobi. Ako to porablja kot argument za slovensko finančno samostojnost kak «Domoljub», ki ga čitajo samo kmetje, se temu še ni čuditi, ker separatisti gredo za tem, da ljudstvo hujskajo in nepoučenega kmeta bo res lahko nahujskati, ako se mu pove, da Slovenci s svojimi davki pokrijejo vse izdatke doma, po vrhu dajo pa še 700 milijonov za vzhodne dele države, ki ne plačujejo toliko davkov.

Ampak «Avtonomista» ne čitajo kmetje, ta list reflektira v prvi vrsti na slovensko iteligenco in iz tega, da hoče «Avtonomist» na tak način hujskati iteligenco, se vidi, kako nizko cenijo separatisti duševno obzorje naše iteligence. Le pogledimo si stvar malo bližje in takoj bomo videli v celi ti gonji radi davkov — avstrijsko tradicijo.

Kdo se ne spominja, kako so Nemci v Avstriji vpili, da oni vzdržujejo s svojimi davki vso Avstrijo, da so posebno slovenske dežele pasivne, ki jih morajo vzdrževati oni! Kaj smo jim na to odgovarjali? Da je avstrijska industrija skoncentrirana v nemških delih države, dobičke pa dela v celi državi in od teh dobičkov plača seveda, primerne davke in sicer plačuje te davke v mestu svojega obrata, torej v nemškem delu države.

Približno v takem položaju se nahaja Slovenija v Jugoslaviji, kot najbolj industrializiran del države. Ta industrija plača davke pri nas, kjer ima svoje obrate, zaslužke pa dela po celi državi, doli do Bitolja in Gjevgljelije.

Naši separatisti bi torej hoteli, da bi stala za razpečevanje izdelkov slovenske industrije odprta cela Jugoslavija, davki, ki jih industrija plačuje od teh zaslužkov na ozemlju cele države, bi pa morali ostati — pri nas, doma! Jugoslavija bi torej bila za naše separatiste samo dober objekt — za izkoriščanje...

To je en separatistični argument, drugi je pa čisto «nacionalen». Za zaslužne Slovence bi bila avtonomna Slovenija privlačna sila, kar enotna Jugoslavija ne more biti. Naši primorski bratje gredo pa v volilni boj pod jugoslovanskim ime-

nom, ker vedo, kaj za njih pomeni močna Jugoslavija. Separatistom to zanimivo dejstvo najbrže niti znano ni, ker se gotovo ne zanimajo posebno za borbo naših zaslužjenih bratov.

Lagati znajo separatisti tudi. Da bi dobili čem več pristašev, so iztaknili nekje nekaj uradnikov, ki so bili včasih nemškutarji, danes pa niso njihovi privrženci in na podlagi tega vzklikujejo: glejte, samo nekdanji nemškutarji so proti avtonomiji, vse drugo, kar je res narodno, je pa za avtonomijo!

To je pa že drzno potvorjenje resnice. Kje je jedro unitaričnega gibanja, kdo so nositelji ideje narodnega in državnega edinstva med Slovenci? Ravno oni, ki so bili vedno nacionalni in se nikdar niso sprijaznili z avstrijskim suženjstvom; ravno oni, ki so za časa vojne sedeli po zaporih in koncentracijskih taboriščih; oni, ki so zapuščali avstrijske bojne vrste in stopali na drugi strani v prostovoljske legije; oni, ki so sistematično delovali proti Avstriji in spodbujali disciplino v vrstah njene armade! Ti so danes nositelji ideje narodnega in državnega edinstva, «junaki» od «Avtonomista» pa pravijo, da so nositelji tega edinstva nekdanji nemškutarji!

Naj nam «Avtonomist» imenuje samo enega borca za svobodo, ki je danes v njegovem taboru! Zastonj ga bo iskal, ker današnji separatisti so bili takrat, ko so današnji nositelji ideje narodnega in državnega edinstva nosili svoje glave v torbah, mirne, ponižne ovčice, skrite po raznih c. kr. dvornih knjižnicah in drugih c. kr. uradih.

Križi in težave so s temi separatisti, ki za naše osvobojenje ničesar niso storili, sedaj pa hočejo deliti levo in desno lekcije o tem, kako naj se domovina, osvobodjena brez njihovega sodelovanja, uredi. Ti ljudje, ki se sklicujejo na slovenske tradicije, poznajo pa samo avstrijske tradicije, so se postavili na gorkem solncu svobode, ki je niso oni izvojevali, za sodnike in proglašajo one, ki so se za izvojevanje svobode žrtvovali — za nemškutarje in štajerojance!

Take so metode naših separatistov in žalostno bi bilo, ako bi se našlo med nami količkaj ljudi, ki bi sledili tem obojevateljem avstrijskih tradicij, ki se v nove razmere nikdar ne bodo vživeli, ker so jim one popolnoma tuje.

Naklepi proti Ljubljani.

KONFERENCE MED KLERIKALCI, NARODNIMI SOCIJALISTI IN KOMUNISTI.

Ves teden so se vršila med tkzv. nih pristašev, ki obsojajo intimne zveopozicijskimi strankami pogajanja, ze s klerikalno stranko ter se sedaj kako spraviti Ljubljano pod klerikalno komando. Odnosno če se ta načrt ne posreči, da se onemogoči konstituiranje ljubljanskega občinskega sveta.

Sprva je izgledalo, da bo res prišlo do črno-modro-rdeče koalicije, zlasti ker je g. Prepeluh zatrdel, da se akciji gg. Ogrina in Peska pridružujejo tudi socialdemokrati. Že v četrtek pa se je pojavil med socialnimi demokratami, pa tudi med narodnimi socialisti vedno ostrejši odpor proti vsaki skupnosti s klerikalci. Socialni demokrati so sklenili, da sploh ne gredo v nobeno meščansko koalicijo, pri narodnih socialcih je bil sicer stavljen predlog, da odklonijo nadaljna pogajanja s klerikalci. Predlog formalno ni bil sprejet, vendar je vodstvo NSS prekinilo oficialna pogajanja z SLS. Vsled tega so nastale v nar. soc. stranki difference. Klika, ki se zbira okoli g. Peska se noče pokoriti pritisku večine stranki-

nih pristašev, ki obsojajo intimne zveopozicijskimi strankami pogajanja, ze s klerikalno stranko ter se sedaj kako spraviti Ljubljano pod klerikalno komando. Odnosno če se ta načrt ne posreči, da se onemogoči konstituiranje ljubljanskega občinskega sveta.

Sprva je izgledalo, da bo res prišlo do črno-modro-rdeče koalicije, zlasti ker je g. Prepeluh zatrdel, da se akciji gg. Ogrina in Peska pridružujejo tudi socialdemokrati. Že v četrtek pa se je pojavil med socialnimi demokratami, pa tudi med narodnimi socialisti vedno ostrejši odpor proti vsaki skupnosti s klerikalci. Socialni demokrati so sklenili, da sploh ne gredo v nobeno meščansko koalicijo, pri narodnih socialcih je bil sicer stavljen predlog, da odklonijo nadaljna pogajanja s klerikalci. Predlog formalno ni bil sprejet, vendar je vodstvo NSS prekinilo oficialna pogajanja z SLS. Vsled tega so nastale v nar. soc. stranki difference. Klika, ki se zbira okoli g. Peska se noče pokoriti pritisku večine stranki-

nih pristašev, ki obsojajo intimne zveopozicijskimi strankami pogajanja, ze s klerikalno stranko ter se sedaj kako spraviti Ljubljano pod klerikalno komando. Odnosno če se ta načrt ne posreči, da se onemogoči konstituiranje ljubljanskega občinskega sveta.

Sprva je izgledalo, da bo res prišlo do črno-modro-rdeče koalicije, zlasti ker je g. Prepeluh zatrdel, da se akciji gg. Ogrina in Peska pridružujejo tudi socialdemokrati. Že v četrtek pa se je pojavil med socialnimi demokratami, pa tudi med narodnimi socialisti vedno ostrejši odpor proti vsaki skupnosti s klerikalci. Socialni demokrati so sklenili, da sploh ne gredo v nobeno meščansko koalicijo, pri narodnih socialcih je bil sicer stavljen predlog, da odklonijo nadaljna pogajanja s klerikalci. Predlog formalno ni bil sprejet, vendar je vodstvo NSS prekinilo oficialna pogajanja z SLS. Vsled tega so nastale v nar. soc. stranki difference. Klika, ki se zbira okoli g. Peska se noče pokoriti pritisku večine stranki-

storili socijalni demokrati. Pri volitvi župana sicer komunisti ne bodo tako glasovali za Peska, vendar pa se je njihov voditelj obvezal, da bo pri event. ožji volitvi oddal svoj glas g. Pesku in pridobil še enega ali dva svojih tovarišev.

Ako bi na ta način ne bila mogoča izvolitev g. Peska, bi se vsaj onemogočilo konstituiranje obč. sveta in vlado prisililo, da imenuje komisarja. Dogovorjena je bila taktika, da klerikalni in narodno-socijalni listi odločno dementirajo vsako zvezo med opozicijskimi strankami, zato pa sistematično dolžijo demokrate, da pripravljajo razpust občinskega sveta in uvedbo komisarijata. Zavezniki ostanejo v stalnih stikih preko gg. Ogrina, Peska in Vencajza.

Pesek — zadrugar.

Gosp. Pesek je imel zmeraj velike načrte. Kupil je hišo, ustanovil si svoj list «Jugoslavija», nameraval je instalirati veliko tiskarno, bavil se je s premogovniki itd. Za vsa ta podjetja treba denarja, mnogo denarja. Gosp. Pesek, ki zna zase dobro računati, je takoj spoznal, da ne bo mogel ravnim potom dobiti ogromne vsote, ki jih bo rabil za ta podjetja, ker nikoli ne posodi večje vsote na podjetja, ki imajo šele nastati. Največjo preglavico je delalo Pesku vprašanje, kako priti do denarja. Banke ni kazalo ustanoviti, ker mali vlagatelji nimajo posebnega zaupanja do malih nepoznanih bank. Gosp. Pesek je dobro računal, da velikih vlagateljev sploh ne bo; radi tega je treba najti oblike, ki vleče male hranitelje.

Pri nas je zadruga znana kot najbolj solidna institucija, kot nekaj nesebičnega in občekoristnega. Zadruga tudi ni tako izpostavljena javnim napadom, kakor n. pr. banka, akoravno opravlja slične posle kakor banka. Pa še eno veliko prednost ima zadruga. Zadruga ne plača skoro nik pristojbin in je skoro vseh davkov prosta. Vrh tega bodo tudi pri nas v kratkem zadruge oproščene od poštnih in brzojavnih pristojbin.

Gosp. Pesek je pretehtal vse prednosti zadruge in načrt je bil kmalu napravljen. Zadruga — «Jugoslovanski kreditni zavod» — je imela nalogo, kakor čebelica zbirati male prihranke uradnikov, obrtnikov in sploh malih hraniteljev. Ta denar je načelnik zadruge, gosp. Pesek, skoro dočela za svoje politične in podjetniške spekulacije porabil.

Poznamo mnogo zadrug, a nikjer nisimo še opazili, da bi si načelnik privajal skoro vse vloge v svoje privatne namene. V slučaju, kjer se je to dogajalo, so take zadruge skrahirale, kakor n. pr. «Glavna posojilnica» v Ljubljani in «Trgovska obrtna zadruga» v Gorici.

Čudna sličnost med «Jugoslovanskim kreditnim zavodom» in «Trgovsko obrtno zadrugo» v Gorici! Pri «Trgovski obrtni zadrugi» je bil načel-

nik g. A. Gabršček, bivši učitelj, šef liberalne stranke na Goriškem in lastnik časopisov. Uporabljal je denar, ki so ga vlagatelji zaupali «Trg. obrtni zadrugi», v svoja privatna podjetja: za tovarno, tiskarno, za časopis in za stranko. Ker je bil absoluten gospodar v svoji stranki, se mu ni upal nikdo upirati. Posledica je bila, da ni mogla zadruga povrniti vlog vlagateljem ter da je morala vsled milijonske pasivnosti likvidirati.

Pri «Jugoslovanskem kreditnem zavodu» imamo še precej sličnosti. Načelnik, gosp. Pesek, je bivši učitelj, je načelnik in absoluten gospodar svoje zadruge ter porabil skoro ves denar vlagateljev v svoja privatna podjetja: za tovarno, tiskarno, časopis in za stranko. Ko so potrkali vlagatelji pri zavodu ter zahtevali svoj težko prislužen denar, se je gosp. Pesek moral zateči k bankam, ki so mu posodile 3 milijone kron, kajti vloženi denar je trdno zabit v podjetjih načelnika zadruge.

Današnji «Jugoslovanski kreditni zavod» je prava karikatura zadruge. To ni zadruga, nego privatno podjetje načelnika Peska. Sodišče bi moralo tu poseči vmes ter nele odvzeti temu zavodu vse ugodnosti, ki jih uživa kot zadruga, nego sodišče bi se moralo postaviti na stališče, da to ni zadruga, ampak privatna banka gosp. Peska. To je dolžno storiti, da obvaruje združništvu dobro ime, ki ga uživa med našim narodom.

Zanimivo pismo.

Kamniški frančiškan P. Henrik Damiš je poslal duhovnemu svetniku Kalanu o svojem delu v Radomljah naslednje pismo:

Kamnik, 24. 3. 1921.

Velečastiti gospod svetnik!

Za praznike: Felix Alleluja!

Ker Ves Radomlje gotovo še vedno zanimala, Vam poročam, da sem danes dekanjskemu odboru podal naslednjo sliko o časopisju v Radomljah:

Domoljub 38, Bogoljub 36, Angelček 12, Ovetje 8, Glasnik najsvetejših src 1, Dom in svet 1, Slovenec 3, Novi Čas 2, Kmetovalec 44, Domovina 16, Kmetijski list 11, Slovenski Narod 4, Jutro 4, Jugoslavija 4, Učiteljski Tovariš 2, Uradni list 2, Naprej 1, Trgovski List 1, Poštni Glasnik 1, Obrtni Vestnik 1, Njiva 1, Nova Pravda 1, Vidovdan 1, Juvalia 1.

Radomlje ima torej 26 različnih listov in 198 čitateljev, od katerih berejo 59 religiozne liste, 54 indiferentne, 44 pozitivne in 41 negativne.

Tako zdaj poznam Radomljane od znotraj in zunaj.

S tem bi bila moja glavna naloga v malem dovršena.

Ali čujete: Radomljani si žele fare; čisto prav. Saj jih penzionist ne more več obvladati, a mladina — društvo — nujno potrebuje stolnega dušnega pastirja — voditelja.

Ne bom hodil po ovinkih, temveč naravnost Vam povem: kakšno je stališče katoliških naših mož glede ustanovitve samostojne župnije v Radomlju: Z ozi-

rom na kongrujo smatrajo naši možje, da je kapital, ki bi nosil letnih 2400 kron pri sedanji nestalni valuti in toliki draginji povsem nezadosten.

Da bi se dalo frančiškonom občinsko zemljišče skozi 15 do 20 let v najem in da bi naj ti redovniki sami nabirali večji kapital za ustanovitev župnije, da je ta namera preveliko breme zanje.

Zavzemajo pa edino primerno in častno stališče, da občina podeli frančiškonom toliko sveta v last in posest, ki naj bi po njihovi sodbi dovoljno ustrezal zadostni od zakona zahtevani kongruji; drže namreč, da bi podarjena zemlja iznašala trikratno kapitalno vrednost.

To je mišljenje naših izrazito katoliških Radomljanov.

Pravijo pa tudi, da ako bi v njihovem smislu zamišljena ustanovitev župnije ne odgovarjala duhu postave ali sploh ni upanja, da bi se eventualna nasprotna postava mogla modificirati in prilagoditi dejanskim razmeram, so zadovoljni, da frančiškani opravljajo celotno službo božjo, občina pa bi jim vseeno podarila določeno zemljišče v stalno in nekreklino posest.

Naši katoliški občinski možje imajo tozadevni predlog, kateremu menda samo še župan Jerman nasprotuje, seveda ne sam, temveč podoben od liberalcev: Krištofa, Miškota, Potokarjevih fantov in Zgurke — torej od ljudi, ki nimajo ničesar za govoriti. Ker je pa velika večina ljudstva in občinskih mož za to, mislim, da bo ta predlog tudi sprejet.

Kolikor mi je znano: g. kanonik in presvetli škof sta soglasna za ustanovitev fare; gre le za način: kako. Gospod svetnik! Ako kaj morete, pomagajte; s tem bo šele satanovemu kraljestvu v R. zadan smrtni udarec, sicer pa bi bilo poslednje hušje od prvega. Pomislite: občinske volitve so pred durmi, boriti se je za Kmetisko družbo, organizirati je treba kmete in delavstvo — torej izvršiti je treba še veliko zunanega dela, ki pa so brez faktušnega tamošnjega domovanja silno otežkočena, ali celo onemogočena. Ergo!

Tla' so preorana, posejano je tudi, treba je le še čuvajev, da spravijo z blagoslovom plod v žitnice — — —

Cisto slučajno nam je prišlo v roke to pismo in priobčujemo ga, da se vidi, kako malo se briga današnja duhovščina za vero. V celem tem pismu, ki ga je pisal duhovnik duhovniku, niti besedice o veri, pač pa samo politika in — kšeft. Frančiškani bi radi dobili v svojo posest zemljo, lepa polja, da bi imeli v Radomljah svoje domovje, ker v tem slučaju bi ložje nadzorovali svoje ovčice... O, kako potreben je kancelaragraf in kako nujno potrebno prosvetno delo med ljudstvom!

Kaj to pomeni?

Lepa mora biti res orlovska organizacija, ko niti klerikalci niso več z njo zadovoljni in jo napadajo v klerikalnem časopisju!

Orlovska zveza se je čutila primorana razposlati klerikalnim listom naslednjo okrožnico:

«Ker so se zadnji čas pojavili v našem časopisju po večini neosnovani napadi na orlovske organizacije, oziroma na njene člane, prosimo p. n. uredništvo, da bi blagovolilo v bodoče vse take dopise poslati Orlovski zvezi, ki bo vse take slučaje preiskala in ukrenila potrebno.

V nadi, da ustrežete naši prošnji, kličemo: Bog živi!»

Mora že nekaj biti na stvari, ako je Orlovska zveza primorana prositi uredništva klerikalnih listov, da ne priobčujejo dopisov, ki bi vsebovali napade na njo, ali na njene člane! Sokolskemu savezu tega res ni treba, ker njega ni njegovih članov nihče ne bo napadal v časopisih, izvzemši edino klerikalnih, na katere se pa takointako nihče ne ozira.

Zanimivosti.

«Neodvisen dnevnik» je «Jugoslavija». Mi smo tudi mnenja, da je «Jugoslavija» popolnoma neodvisna od narodnih socialistov ter da je odvisna od «Slovenske banke» in «Eskomptne banke». G. Pesek bi bolje storil, ako bi napisal na svojo hišo ob Ljubljani: «Jugoslavija, neodvisno glasilo Slovenske in Eskomptne banke.

Telegraf, telefon, brezžični brzojav, podvodne in zračne zveze so bila dosedaj edina prometna sredstva žurnalistike za pravočasno in točno obveščanje občinstva o najnovejših dogodkih.

G. Pesek, lastnik «Jugoslavije» ima vrh tega še svoje neodvisne zveze.

O smrti znanega goriškega slovenskega prvoboritelja dr. Franka, ki je umrl v soboto v Ljubljani, je dobil izvirno poročilo iz — Gorice!

Živčna bolezen ali — ?

RAZGOVOR V GOSTILNI.

Neses: Ali ste bili vi demokrati neumni, ko ste mislili, da bode te Pesku zavili vrat s tem, da bodo vlagatelji zahtevali svoj denar nazaj od njegovega zavoda. Peskov zavod je na varnem, ker ima dve banki za seboj.

Demokrat: Kaj se bo pa zgodilo s Peskovim zavodom, ako bosta obe banki hoteli imeti denar nazaj?

Neses: Nikar se ne boj, dragi demokrat, gospod Pesek že zna kaj dela. On se že razgovarja s klerikalci, da mu da Gospodarska banka toliko denarja, kolikor ga bo rabil.

Zakaj hoče imeti NSS župana v Ljubljani.

NSS. dela vse mogoče poskuse, da bi dobila v svoje roke županski stolce v Ljubljani. Poizvedovali smo pri informiranih osebah, zakaj je tej stranki bolj kakor vsaki drugi na tem ležeče, da se prerine do vodstva občine ljubljanske. Po naših informacijah ne gre za splošne občinske zadeve, ampak predvsem za regulacijo Peskovih prilik. Iz znanega revizorskega poročila izhaja, da dolguje g. Pesek «Jugoslovanskemu kreditnemu zavodu» okrogla štiri in pol milijona kron. Sedaj je najel pri «Slovenski» in «Es-

Listek.

Nadrahov Cene.

Kamr pridem, pusod me sprašujejo: Cene, kvau pa zdej. Občinske svetenske sma zvolil, kirga ma nek čubl za žepana. Eni pravja, de pulbirarja Fronketita, druh sa spet za žnidarja Brtulovča, trek se pehaja za meljonarja Peska, četrt se putegujeja za padarja Keemurja od ta bovine blagajne, pet za ta demobiliziranega Žaneta Ugrina in teku naprej. Z ena beseda: kandidatu tolik, de se jeh kr ne morma otreš in dev treba precej muje, če se ma htel znebit useh teh sitnih muh.

Ja, tu sa skrbi, k jeh ma marsker že povhna buča. Tudi men dela ta prašajne povhen preglauč. U prejšnem tednu sem je clu parkrat sajnal, de sem jest sam sedou na žepanskem tron, okol mene pa je blo use povhen občinskih svetenuk, keb me rad dol spravl in se sami nanga usedl. Po usakeh takeh sajnah me prime pol ponavad en velk maček,

kakršnga maja, kokr sem zdi, zdej sploh usi Iblančani.

Sam čeb Iblančani vedl, kašne križe sa s nakupal s ta zadnem vulitvam. Res čudn, sej sa učas še kej pametnga pugruntal, letas sa se pa čist s pametja skregal. U dobr jem je štet sam to, dej biv na dan vulitu fajhten vreme in dej morov bt temu primeren tud izid vulitu. Teku sej zgodl, de sma Iblančani pusl u občinsk paju preveč brencelnu, čmrlnov in trotov, pa velik premal čebel. Zatu tud ni čist neč čudnga, če se zdej usi rijeja ukol meda, kerga sa jem nabrale prejšne ta pridne čebele in de sa zdej skor usi gomastraten uradenki zaposlen sam s tem, de jeh odgajnaja z muhovkam.

Seer pa kandidati, k se nam ponujaja za žepansk mest, še nisa teku slab. Kokr je sodet po oblubah, ktere nam dajeja, bo nihen delvanje zlu koristn za vulivce. Dohtar Jamar je oblubu, dev cela Iblana superbitirru, čev on župan; Fronketi sej obvezu, dev izposlurov, devja usi pulberarji imenvan za gomastratne uradnike, k nas boja pol kr naprej bril in clu zaston, Vencajz bo noč

in dan predavu o komunističnih trotarjih, puseben o prencipu «Kr je toje je moje, kr je pa moje, pa ni toje»; Pesk sej zavezu, dev Iblan posodu nekej sojih meljonu, Pestotenk je oblubu, dev kr čez nuč spremenu cela Iblana u en sam velk suksolsk tabreh, Babenk nam bo pa voserlajtenge napelu tud po varžeteh občinskem svetenkam, dev ja zmiri frišen, pa še u glava.

Čeb se dal, b blo seveda najbulš, čeb kr use te žepanske kandidate izvull za župane. Ampak pol b se nam pa znal zgudit, deb mel same župane pa ne občinskih svetenuk, Iblana b bla pa še u večem zos, kokr je zdej, ke sa bli ta star občinsk svetenki z žepanam vred puslan v penzjon, al pa, kokr pravma zdej u Jugoslavji, na razpuložejne.

Keku b se nek pr takeh razmerah najdu izhod, keb mogu zadovolit use Iblančane. Dovh, zlu devh sma študiral, ampak na zadne sma ja le pugruntal. Kolk časa bo to držal, boma pa seveda še vidl. Občinsk svetenki sa mel namreč u sobota u občinsk dvuran en predpusvetvajne, na kterem se nekokr nisa mogl uglihat. U klupeh, u ktereh sa sedel prejšen ob-

činsk očeti, ni tov nubeden sedet, ampak sa se usi smukal okol žepanskega trona. U splošen zmešnnav je eden predlagu, deb blu najbolj, čeb se Nadrahovga Ceneta uprašal za negav mnejne. Pusl sa prec pume. Reveži sa me preakval kokr kakšenga odrošenika. Puvedov sem jem, dej že teku velika nevarnost, da nav vlada sama imenvala žepana. Tega sa se občinsk očeti teku ustrašl, de sa me za božja vola prusil, nej jeh vendar rešim, de navja zgubl pravice, de smeja sami žepana volt. Usedu sm se, de sej enkrat moja žela ispunila, na žepansk tron, in jeh naguvuru: Slaven občinsk svetenki! U soj sred mate moža, kakršneh ma mal Iblana. Moža, k se mu negava energija kr svet na obraz in k je biu izvolen na ta edin pravmu program, ke paše za ena velika vas, kokr je naša Iblana. Izvolen je biu na barje, kjer zdej svet kokr en svetilnek, k nekol ne ugane. To je naš občinsk svetenk Menelik I. Samostojni.

Use je zazjal, k sm zguvuru ta beseda. Kr načudet se nisa mogl, keko, de sami nisa pršli na ta ideja. Segl sa mi u roka, pol pa usi kokr na ukaz zaupil: Živja naš Menelik I. Samostojni žepan iblanski!

komptni banki» še tri milijone kron. Kako kriti te zneske?

Ko se je v ožjih Peskovih krogih delala bilanca njegovega premoženja, se je prišlo do zaključka, da je sicer še vedno aktivno. Pri tem pa se je cenila njegova hiša v Wolfovi ulici na štiri milijone kron.

Cenilci, ki poznajo ljubljanske stavbene razmere in pri katerih smo se informirali, so bili mnenja, da ta hiša od daleč ni vredna štiri milijone kron. Izvedeli smo, da po regulacijskem načrtu odpadejo od stavbišča, kjer se nahaja Peskova hiša, za regulacijo ulice skoro tri četrtine. Ako bi se sedaj postavila na tem mestu nova hiša, bi se smel zidati le ozek trakt ob Ljubljanici, ostali prostor pa bi se moral odstopiti občini za regulacijo ulice. Radi regulacijskega načrta je moral g. Pesek, ko je pred kratkim začel popravljati to hišo, podpisati tudi izjavo, s katero se je odrekel odškodnini za višjo vrednost, ki jo dobi hiša vsled poprave, za slučaj, da bi občina eksproprijirala to hišo, v kolikor jo rabi za regulacijo Wolfove ulice.

Vsled tega regulacijskega načrta je torej Peskova hiša mnogo manj vredna, kakor bi bila drugače. Veščaki, ki smo jih vprašali za mnenje, so rekli, da sedaj, ko so cene hiš razmeroma še precej visoke, bi morda dal kdo za to hišo največ poldrugi milijon kron. Ljubljanski občinski svet pa more dvigniti ceno te hiše na ta način, da se regulira čim preje Wolfova ulica in da ponudi pri tem g. Pesku visoko ceno za oni del hiše, ki se mora priključiti po regulacijskem načrtu Wolfovi ulici.

Ako bi bil g. Pesek župan, kako visoko bi se cenila njegova hiša — — — ?

Na tržaškem kolodvoru.

Prošli teden so odpotovali v Benetke jugoslovanski čani jugoslovansko-italijanske razmejivne komisije general Maister ter polkovnika Jemenič in Daskolović s svojim pomožnim osebjem.

Ko so dospeli na tržaški kolodvor, jih je sprejela deputacija fašistov, ki jim je kratkoma prepovedala pokazati se na peronu tržaškega kolodvora. In jugoslovanski delegati, kraljevski oficirji jugoslovanske armade so se ponižno uklonili zahtevi nekolicnih mlečnozobih fašistov in ostali v vagonu. Toda ako so hoteli naprej v Benetke, so morali v drug vlak.

Kdo bi popisal sedaj zadrego naših delegatov, na peron ne smejo, kako priti v drug vlak?

In pogodili so jo.

Lepo in naskrivaj so se zmuzali kraljevski oficirji pri zadnjih vratih iz vagona, ubrali jo preko raznih tirov, plazili so čez vagon drugega vlaka in na koncu srečno prišli na zeleno vejico — v beneški brzovlak. Fašisti so se seveda smejali temu pogumu jugoslovanskih delegatov in na njih račun so se čule kaj prijazne opazke in pozdravi pri njih odhodu.

To se je zgodilo na tržaškem kolodvoru.

Kraljevski jugoslovanski oficirji v uniformi, s sabljami in temnjaki, s kokardo kralja Petra na kapi v službeni mednarodni misiji so kapitulirali pred par fašistovskimi pobalini, osramotili so jugoslovansko uniformo in se zagrešili proti odredbam «Pravila službe, II. deo», ki točno predpisujejo, kako ima postopati oficir v slučaju, ako se žali oficirsko dostojanstvo.

Oficir, ki se pusti na tak način zasramovati, ima takoj na vratu disciplinarno preiskavo s hučimi posledicami, ki so po vojaškem kaznenem zakonu drakonično ostre.

Ne vemo sicer, kaj so naredili naši delegati, na kak način opravičujejo svoje postopanje in kako zadoščenje zahtevajo, ali javnost je upravičena da zahteva pojasnil ne samo od delegatov, ampak tudi

od vlade, ki naj pove, kako so ji delegati predočili vso žalostno afero, in kako stališče namerava ona zavzeti napram italijanski vladi v tem vprašanju. Ako se je dogodek odigral tako kot so ga opisali listi, ali kot ga nam je danes zopet opisal očividec, tedaj je jasno, da je bilo postopanje naših delegatov nevredno oficirske časti in dostojanstva!

Nastane vprašanje: kako bodo mogli ti naši zastopniki in predstavniki braniti čast in dostojanstvo svojega naroda, ko niso mogli obraniti pred par fašistovskimi mlečnozobci svoje lastne časti in oficirskega dostojanstva!

Med vrstami.

Klerikalni listi že očitno zagovarjajo največje šusteršičevce, kmalu bodo zagovarjali tudi samega šusteršiča.

Kulturni delavec, ki mu je Nadrahov Cene očital, da ni dal od sebe «še nobene fige», piše prav pridno v «Jugoslaviji» o samih — stranišičih, kahlah in «kuših». Vsak po svoje.

«Slovenec» se v nekem dopisu s Koroškega bridko pritožuje, da Pašič nič ne misli na koroške Slovence. Jugoslovane v tujini bi mogla ščititi samo močna Jugoslavija, take Jugoslavije pa klerikalci ne marajo, saj vedno hujskajo proti njej in posebno še proti — armadi.

Za stare privilegije lomi kopje najnovjši klerikalni zaveznik «Avtonomist», ki ga izdaja in urejuje nekdanji — socijalist.

«Avtonomist» z veliko naslodo in z razprtimi črkami priobčuje Koroščevo izjavo v ustavotvorni skupščini, da med Slovenci in Hrvati resnično obstoja srbofobstvo, kakor bi to bilo nekaj novega! Saj je vendar znana stvar, da so srbofobi vsi oni, ki so bili srbofobi tudi v starih avstrijskih časih in to so vsi duhovniki z prav redkimi izjemami in oni blazirani inteligenti, ki jim je nacionalno delo bilo vedno tuje in jim bo tuje tudi ostalo.

Za narodno-socijalno stranko smo zvedeli šele iz klerikalnih listov, da je — separatistična. Klerikalcem so torej nesarjati to zaupali, pred javnostjo pa o tem ne govorijo.

Pri občinskih volitvah v avtonomnih mestih je nastopilo več strank z različnimi političnimi in komunalnimi programi. Največ glasov je dobila demokratična stranka. Klerikalci in narodni socijalisti pa temu oporekajo, ker imajo vse nedemokratične stranke skupaj več glasov kot demokrati in demokrati so — najslabša stranka. Dobro, sedaj vsaj vemo, da so klerikalci, narodni socijalisti, socijalni demokrati in komunisti ena stranka. Zakaj tega javno ne priznajo, zakaj tako interesantno novost prinašajo tako po ovinčkih? Ali je enim ali drugim malo sram?

Budalosti prošlega tedna.

Glasilo NSS.: «NSS. bo svoje volilce zastopala v občinskem svetu ravnotako močasto, kakor v skupščini v Beogradu...»

Pesek na volilnem shodu v Mestnem domu: «Občinski svet mora skrbeti za to, da se na vseh železnica uvede četrti razred, kamor bo vsak smel jemati seboj kofre, kiše in rukzake. Tudi se morajo milijoni Mestne hranilnice razdeliti med one, ki so potrebni podpore.»

Diplomat Emil Štefanovič iz Novega mesta je pričel pisati svoje spomine ali «Belo knjigo» v «Narodu». «Jugoslavija» ga je napadla. «Narod» je pretrgal «Belo knjigo». «Jugoslavija» ga je napadla.

G. Štefanovič objavlja v «Slov. Narodu» odlomke «Belo knjige», ko je bil diplomat na Dunaju, zaprisegal potnike v Jugoslavijo itd. (Štefanovič in Podbevšek sta oba iz Novega mesta).

Zapiski.

Davki. Klerikalci silno kriče, da so davki visoki. Duhovniki in cerkve sicer nič ne plačajo, vendar če klerikalci kriče, marsikak kalin nasede. Lanski proračun, ki je podlaga davkov v tekočem letu, pa je nastal s sodelovanjem klerikalcev. Podpisan je od njihovih ministrov zlasti od načelnika SLS. dr. Korošca. Korošec, ko je bil s Protićem na vladi, je izpeljal izmenjavo bankovcev, kjer se je pridržalo 20 odstotkov. Demokrati so zahtevali takojšnje povračilo teh 20 odstotkov, Korošec-Protićeva vlada pa je denar izdala in izdala zakon-naredbo, s katero se obetajo zadolžnice za pridržanih 20 odstotkov. Obenem je izdala ta vlada nov zakon o taksah, ki so se početvorile! Uvedla je davek na vstopnice najbolj nedolžnih kulturnih priredb. Vse to je bilo v marcu in aprilu 1920., ko oni niti enega demokrata v vladi, pač pa klerikalci Korošec, Gostinčar, Jankovič! Vsa davčna mizerija izvira iz tega časa. Spominjamo se, kako so se klerikalci še jeseni bahali, da je ravno Koroščevo vpliv proračunu dal pravo obliko. Zdaj pa isti klerikalci napadajo vlado radi tega proračuna in davkov, ki so iz njega nastali. Backi pa verjamejo.

Ministrstvo za prehrano je v likvidaciji. Zdaj prihajajo strašne stvari na dan, kako so tam gospodarili zlasti v času, ko je bil tam na krmilu načelnik SLS. Javnost zahteva, da se vsi ministri prehrane, med njimi dr. Korošec, denejo pod sodno obtožbo. Najgroznejše so delali z živili, ki so prišla iz Amerike. Škoda znaša več milijard.

Perverznost. G. Pesek piše v svojem listu, da so njegovi nasprotniki perverzni. Ker se je g. Pesek svoj čas zelo zanimal za vprašanje spolne perverznosti, mu je ta izraz simpatičen, vendar moramo reči, da mu ta način polemike odsvetujemo.

Klerikalizem v naših mestih je doigral. Zato išče pomočnikov. Enega si je dobil v ravnatelju «Oblačilnice» Albinu Prepeluhu. Prepeluh je skupno s klerikalci od države prevzel vse zaloge državne oblačilnice. Bilo je tedaj mnogo dobička, ker je g. Prepeluh izvažal s pomočjo neke čifutske družbe les brez carine. Ves dobiček, ki bi se imel razdeliti, se je izkazal samo na videz z 200.000 kronami, ki so jih klerikalci razdelili med svoja društva. Uradniki so pričakovali, da se bo dobiček Oblačilnice porabil za odpis njihovih dolgov pri njej, a Prepeluh in klerikalci so obrnili drugače. Od tedaj je prijateljstvo Prepeluha in klerikalcev od dne do dne intimnejše. Nasedli so jim «kulturni» delavci, ki so zadnji up klerikalne stranke v mestih. Tem ljudem bi privoščili, da bi postali uslužbenci škofovskih zavodov.

Blagajna NSS. je v rokah — bank. Internacionalna banka, ki nosi ime «Slovenska», je dala Peskovi banki 2 milijona na vknjižbo na hišo, klerikalna «Es-komptna banka» pa 1 milijon na menico. Tri milijoni so s tem rešeni vlagateljem. Ostali hitijo, boječ se, da ne zamudijo...

Galantnost južne železnice. V nedeljo dne 24. aprila t. l. se je vozila s salonskim vozom — restavraterka južne železnice. To je demokratičnost, ki se priporoča sama.

Fanšavizem južne železnice. Ne gre, da bi zavzemali važna mesta na južni železnici ljudje, ki niti slovenskega ne znajo. Zato je južna železnica odročila: «Imenovanje namestnika načelnika materialnega skladišča se odloži, dokier se višji revident Rezek ne nauči slovensčine. Imenovanemu se za večje delo vsled od-

sočnosti načelnika Jarha more na eventualno prošnjo dovoliti enkratno ali dvakratno remuneracijo». Južni železničarji, pozabite slovensčino, da se je boste mogli šele učiti, pa bo volk sit in koza cela. S tem lahko preprečite imenovanje Nemcev na mesta, kamor bi vi radi prišli, za neznanje slovensčine boste pa še nagrajeni.

Še nekaj o fašistih v jugoslovanski uniformi. Razkrinkali smo zavarovalnico «Savo» kot podjetje tržaške fašistovske «Assicurazioni Generali» in pričakovali smo, da se dvigne naše časopisje soglasno proti tej fašistovski zahrbtnosti. Imeli smo pač predobro mnenje o našem časopisju, ker ono se za take «malenkosti» ne zmeni. Samo «Jutro» je povedalo resnico o «Savi» — drugi listi dosledno molčijo in gotovo bomo v kratkem zopet čitali — reklamne notice za to fašistovsko podjetje v naši sredini. Opravičujta za to resne najdemo.

Razno.

Za Jugoslavijo. V ustavnem odseku se bo ponovno razpravljalo o imenu, ki naj ga nosi naša država. Predsedništvo konstituante dobija namreč mnogo brzojavk, v katerih se zahteva za našo državo ime Jugoslavija.

Ogrinove plahte. V našem poročilu v zadnji številki o Ogrinovem gospodarstvu z demobilizacijskim blagom konstatiramo, da dotični narednik, pri katerem so se našle plahte, ni od dravskega artilerijskega polka.

Kako se dobi potni list iz «Italije» v Jugoslavijo? Zaveden Slovenec iz neodrešene domovine je moledoval pri vseh mogočih italijanskih uradih za potni list v Jugoslavijo, moledoval je leto dni ali brez uspeha. Na noben način ga ni mogel dobiti. Ali srečen slučaj je donesel, da je imel ta Slovenec psa iste pasme, kot je imel psico neki italijanski komisar. Ko je nekega dne ta komisar zagledal tega lepega psa čiste pasme, si ga je takoj izposodil. Ko ga je — odnosno — izkoristila komisarjeva psica, ga je gospod komisar s ponižno zahvalo vrnil. Potem pa je rekel: «Za uslugo, ki jo je napravil vaš pes moji psici, izvolite zahtevat protiuslugo!» In naš narodnjak je v protiuslugo zahteval potni list za Jugoslavijo. Ni minulo niti šest ur, ko je imel v rokah potni list, ki mu ga je izdal ljubitelj psov, po svojem poklicu civilni komisar slavne kraljevske italijanske vlade. — Torej Slovenci, ki hočete potovati iz neodrešene domovine v Jugoslavijo, redite čistokrvno pasmo onih psov, katerih psice rede gospodje civilni komisarji!

Koliko je orožja na Reki. Kakor se je svojedobno poročalo, je našla italijanska vlada na Reki velike množine orožja, med drugim 44.346 pušk, 267 strojnih pušk, 82 večjih in manjših topov, velike množine municije in ročnih bomb. Mnogo tega materiala je ostalo na Reki, ker italijanska komisija namenoma ni hotela vedeti zanj. Reška jugoslovanska stranka pozitivno ve za cela skladišča orožja in je tudi storila potrebne korake, da se o tem obvestijo tuje vlade. Prosi pa svoje prijatelje in pristaše, da ji sporoče natančno skrišališče tega orožja, ker je za vsak slučaj potrebna točna orientacija.

To pa ne! Mariborska «Straža» se zelo huduje, ker se je vlada obrnila na duhovščino, da bi tudi ona nastopila med ljudstvom s poukom proti razdiralnim elementom. «Straža» z vso odločnostjo odklanja sodelovanje duhovnikov v tem smislu — radi kancelarparagrafa! Pravi vzrok je, seveda, drugi: oni, ki sam najbolj hujska proti državi, vendar ne bo pobijal svoje ga lastnega delovanja, t. j. protidravnega hujskanja.

Zlatorog

Dokazano je, da je importirano, inozemsko milo mnogo dražje, kakor domače

„ZLATOROG-MILO“

zategadelj rabite v svojih potrebsčinah edinole to milo.

Glavno zastopstvo prve mariborske tovarne mila, prej C. Bros v Mariboru, za Kranjsko:
R. Bunc in drug, Ljubljana, Gosposvetska c. 7

Zlatorog

Manila.

Ne, od danes naprej ne bom več pušil. Ne cigare, ne cigarete, ne pipe. Mimo vsake trafike pojdem meže.

In gospa Dolencéva — v Prešernovi ulici — ki me ima tako rada in ki mi vedno napolni moj etui s cigarami, — ta gospa se me naj varuje! Jaz postanem včasih tudi neotesan! Žal bi mi bilo, res, toda za svoje zdravje storim marsikaj!

Sinoči ob enajstih se mi je pripetilo. —

Ležal sem v postelji in sem baš pričel nekoliko dremati. Noge sem stegnil kakor pragove od sebe in glava se je kakor balonček dvignila v sanjanje. Kar naenkrat me je pa zabelo, postal sem negotov, izgubil smer in se s trmo prekucnil ne vem v katero globino. Gluha bolečina me je trkala v kolenih, čuden strah me je spreletel po hrbtu. — Nekaj ni v redu!

Poslušal sem brez daha. Bože moj kje pa imam srce, dobro in veselo moje srce? Fuč, absolutno fuč! Namesto njega je v prsih luknja, globoka luknja, v kateri se steka težka kri kakor postana voda. Iz tega močvirja se pa dviga od zdolaj debel in okoren cmok in buta ob rebra, izprva počasi in premišljeno, potem pa v naglem pritrkavanju in neredno, da mi kar šumi po ušesih.

Ne, moje srce je še tu. Toda kakšno je! O joj, ti moje dobro in veselo srce, kakšno si!

Sežem po vžigalicah. Težak predmet se z ropotom prevrne po mramorni plošči nočne omarice, pepel se posiplje po mojih prstih, ki prijemajo za nekakšne lahke, posušene predmete, kakor zamaške. Prsti diše po mrzlem tobaku. Sedaj razumem! Preveč sem pušil!

Joj, če moram že sedaj odriniti, če se moj strojček naenkrat ustavi, če grakne še dva-trikrat konfuzno v njegovem kolesju in se ustavi in nikdar več ne premakne? Obogobog! Ne, ne bom več pušil, zares nikdar več ne bom pušil!

Dež curi po šipah, meгла se debelo in težko vlačí po strehah, in ljubljansko blato pokriva tlak v debelih plasteh. Ena ura je že. Skrajni čas za obed. Pa, ... ali naj se res podam v tem vremenu iz svoje sobe, da se vsedem v hotelu k masnemu prtíču, da prežvečim pet kvadratnih centimetrov trde in drage govedine, si polomim na njej zobe in si potem obrišem usta s servijeto, ki jo je že bogzna koliko drugih gostov posvajkalo? Raje ostanem doma. Prijetno se uredim, malo bom premišljeval, malo čital, morda opraviim tudi kaj dela, — saj nikdar ne veš, kakšna presenečenja te čakajo!

Pa najprej običajno jutranjo cigaro. Sežem po etuiju, — prazen. Z omare vzamem škatljo s tobakom, — prazna. Le v kotu se dolgočasi nekaj smetja. Ni ga dovolj niti za cigareto. Ali naj skočim teh par korakov preko ulice in si vzamem par regalitas? Saj vendar dežuje in sklenil sem, da ostanem doma. Ko še tako premišlujem, kaj naj storim, se spomnim doživljajev prošle noči: Strahu za izginolim srcem, — luknje v prsih in krvavega močvirja. Moja dobra volja se strdi kakor kislo mleko.

Kdor ni vesel, se mora motiti z opravki, in skrbi izginejo. Poiščimo si torej kaj opravila. Zapišimo si torej nekaj vtisov, nekaj misli. Premisljimo, kakšna bode oblika teh misli. Ali naj napišem: «Čeprav nikakor ne nasprotujejo dejstva, kakor vsi vemo...» ali pa naj rečem: «Brez dvoma je, da se ne da več utajiti...» Prvo je lepše, napeto, votlo, ka-

kor zračna blazina. Druga oblika je trda, suhoparna, pa jasnejša...

Ne, najti moram nekaj, da bodo misli izražene jasno, enostavno in lepo. Premišlujem, besede se kopičijo v glavi, naenkrat se zjasni. Nekaj prav lepih stavkov napišem na papir, nekaj prav izvrstnih stavkov. Med pisanjem sežem mehanično v levi prsni žep. Navajen sem, da odprem med delom etui v prsnem žepu z levo roko, da izvadim cigaro in odcvrknem njeno konico med kovinastimi okvirji etuija. Le nekoliko spretnosti in vaje, in jemanje cigare te ne prekine med delom. Toda... roka seže to pot v prazno, cigare ni. Ali naj vendar skočim čez cesto in prinesem pol tucata... toda dežuje... oh, in izginilo srce, luknja v prsih, — vrag jo vzemi, misli so se mi že zopet razblinile, nit pretrgala. Ne, danes ne pišem več. Nisem razpoložen.

Poskusimo čitati. S police vzamem knjigo. Pisateljevo ime se sveti iz novejših slovnstvene zgodovine kakor sveže drgnjena cinasta plošča in na prvem listu je zabeležena že peta naklada. Ali je to mogoče, da vežejo ljudje brez sramu takšne otrobe in kompletne bedarije? Pa ta slog, ta jezik, ti stavki! Same zanjke, zakopi jarki itd.! Če se bralec ujame vanje, je ujet. O tem pisatelju smeš zares reči, da «drži» svoje občinstvo. Pa, ... ali ni najbolje, da si privežem dušo, da desinficiram telo in dušo z nekaj požirki cigarnega dima? Da, doli stopim k Češarkovi preko pota in si kupim zavojček prav svetlih cigar. Graciosa, drugo vrsto, ki bi jih jetkovec smel brez vsakršne škode pušiti tri ure pred smrtjo.

Ne, ne, niti besedice več o tem, ne bom ne pušil, prav gotovo ne bom!

Moji pogledi se sprehajajo po sobi gor in dol. Kako grd je vendar moj brlog! Kaj so mi morali pomazati stene baš s to barvo? Na modrem dnu svetlo zelene vijuge, kakor peteršiljček, samo da ima rdeče točke kakor postrv. In te oljnate tiskovine nad omaro, ali res morajo višeti tu? «Divji petelin» in «Jeleni na begu»,...

O vsakdanjost, siva skrapana vsakdanjost, prašni oblak, ki mašiš kožo, da ne more dihati! Prokleta vsakdanjost! Če bi imel sedaj le za nekaj dimov, ... ne, če bi imel cigaro za pet možakarjev, kakor tovarniški dimnik, sedaj bi si vtaknil v vsak kot ust po eno in bi jih pušil naenkrat!

Spomini me prevzamejo.

Graciosa, ljubeznjiva, mila, prijatelna, nikdar ne pozabim užitkov s teboj! Bila si nekoliko nesorazmerna, toda sladkost tvojih poljubov je še na mojih ustnih, kakor mandljevo in rožno olje. Mnogo ti hvale, ti sladka!

Donna Manuela, ponosna vroča iz Kube! Kdor te ljubi, se mora boriti s teboj! Grizla si v jezik in žgala po grlu. Toda kdor te razume, izsesa iz te neizmerne slasti. Mnoga ti hvala, ljubljena!

Trabuko, večinoma črnuhasta in v zadnjih letih kapriciozna babura, ki si navadno gorela po strani, — nikdar se nisem dolgočasil v tvoji družbi. Hvala ti, draga!

In tudi vsem vam, dolge in kratke, viržinke in portoriko, Henry Clay in Upmann, Regalia in Solcil, italijanske in nemške, vitke in oble, gladke in raskave, mehke in trde, kako srečno sem nekoč živel z vami! Nikdar niste bile trdosrčne in le redko svojeglavne, za nekaj krajcarjev, za nekaj kronic ste mi dajale vedno rade uteho in veselje, dokler je še iskrica tlela v vas.

Kaj naj storim sedaj osamljen in zapuščen? Žalost je žalost v srce šla... Ima me, kakor pajek muho...

O, pospravljaj bom po sobi, saj je že treba. Začnimo pri pisalni mizi.

Odprem srednji predal in brskam po njem. Glej, tu najdem zavitek, majhen moder zavitek, povezan s črno-žoltim motovozom. Prebledim. «Manila» berem na zavojčku, exquisite puro claro, z debelimi črkami. Pisava mi mrgoli pred očmi. Zakaj ta zavojček, veliki bože, zakaj ravno danes ta zavojček? Ne, ne, ne odprem ga, skozi okno ga vržem. Toda to bi značilo, da priznam svojo slabost. Prav nalašč bom odrpl zavojček in pogledal, kaj je v njem. Prinesel sem ga še pred vojno s potovanja...

Raztrgam črno-žolti motoz, odvijem modri papir in pred menoj leži kupček črnih, hrapavih «Manila»-cigar, kakor iz črnih koreninic. Kedaj sem jih že spravil v srednji predalček?

Sedaj preizkusim svojo energijo. Gimnastika volje. Cigare naj leže tu, in jaz jih bom gledal, venomer gledal. Pušil jih pa ne bom!

(Dalje prihodnjič).

Oblastveni koncesionirani informačni zavod

Drago Beseljak, Ljubljana,
Cankarjevo nabrežje št. 5

dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonementu ter posamezno, cene zmerne.

Največja zaloga klavirjev in pianinov
v Ljubljani.

Tvrška J. Doleno, Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5, priporoča v nakup najboljše instrumente prvovrstnih tovarov po solidnih in zmernih cenah.

POLNOGUMIJASTI
OBROČI ZA TOVORNE
AVTOMOBILE
PNEVMATIKA ZA KO-
LESA IN AVTOMOBILE
KOLESA
AVTOMOBILI
NAJCENEJE

JOSIP GOREC
LJUBLJANA
GOSPOSVETSKA C. 14

Obleke po najnovejši modi! 3-3 Kostume, pomladne plašče.

Modni salon Srečko Potočnik
Ljubljana, Selenburgova ulica 6, I. nadstr.

Lastna zaloga blaga.
Izvršbe v osmih dneh.

Delo za obleke K 600.—
Delo za kostume K 650.—

„JADRAN“ d. z o. z. **LJUBLJANA**
DUNAJSKA CESTA 9

priporoča:

kolonijalno in špecerijsko
blago, ter žitne pridelke.

Točna in solidna postrežba.

CARINSKO POSREDOVANJE

izvršuje najtočneje in po zmernih cenah

„BALKAN“

delniška družba za mednarodne transporte

v LJUBLJANI, MARIBORU, BEOGRADU in ZAGREBU

DELNIŠKA TISKARNA

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 16.

Izdeluje vsakovrstne tiskovine za urade, trgovce in obrtnike, društva, zasebnike. Knjige, brošure, časopise. Točna izvedba, zmerne cene. Zaloga uradnih tiskovin za okrajna glavarstva

Umetniške tiskovine, barvotiske vseh vrst izoršuje tiskarna, ki je opremljena z vsemi najmodernejšimi stroji, pripravami in tehničnim materijalom, najhitreje in dovršeno strokovnjaško

LASTNA KNJIGOVEZNIKA

izoršuje knjigoveška dela od najpriprostejše do najfinejše vrste